

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 7

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Egy úr ült le mellém, jó modorú, szerény fiatalember. Mindenféle dologról beszélgettünk. Néhány percre megakadt a társalgás. Egyszerre megszólal az én új ismerősöm.

– Bocsánatot kérek – mondja szerényen –, önnek is ide a pincérhez kiszera méra nin, hozzám?

– Pardon – mondom, és közelebb hajolok –, nem értem. Udvariasan megismétli:

– Azt kérdezem, hogy a pincér önnek is kiszera méra és mindig.

Elpirulok egy keveset. Ejnye, mi van az én fülemmel, hogy nem hallom, mit mond ez az ember? Pedig nyilván egész értelmesen beszél. Percnyi szünet után tehát így szólok:

– Bocsásson meg, kérem, olyan szörnyű zaj van ebben a kávéházban. Igazán restellem, de most se értettem, amit mondott.

Ismerősöm zavarba jönni látszik. Kérdőleg néz rám, mintha gyanakodnék, hogy ugratom.

– Csak azt akartam tudni, hogy a pincér ebben a kávéházban is kiszera méra bávatag, ha lehet.

Mi történt velem? A füleim zúgnak? Egy pillanatra átcikázik agyamon a rémes gondolat, hogy talán megőrültem. [...]

– Hogy a pincér? – kérdem, utolsó reménnyel, elgyöngyülve.

– Hogy itt a kávéházban nekem is lehet-e kiszera mléra bégeva szebékkal visszaadni. Most már nem mehet ez így.

– Igen – mondom határozottan –, biztosan lehet.

– Hát akkor adja ide, leviszem.

– Mit???

Rám mered elhűlve.

– Hát az öt koronát!

El van csudálkozva.

– Ja úgy, pardon – hebegem rémulten, és reszkető kézzel nyújtok át öt koronát. Aztán elbúcsúzom, és letámolygok a parterre. [...] Egy barátom fog meg.

– Mit beszéltél azzal a halandzsa-emberrel?

– Kicsodával? Szent isten!

– Hát azzal a halandzsa-emberrel! Te is beugrottál?

Rám néz, mindent megért, röhög

– Na, sejtettem! Hát tudd meg, ez az ember feltalálta a halandzsa-nyelvet. Értelmetlen szavakat kever bele a mondatba, és amikor az ember félig megőrült, hogy nem érti, öt koronát kér kölcsön.

Hja vagy úgy! Kiegyenesedem. [...] Gúnyosan végigmérem a barátomat.

– Na hallod! Csak nem képzeled, hogy beugrottam? Rögtön rájöttem a viccre. Olyan embernek ismersz, akit be lehet csapni?

(Karinthy Frigyes: *Halandzsa*)

1. Kik a mű szereplői, és milyen viszonyban vannak egymással? 5 pont
2. Meséld el 4–5 mondatban, miről szól a fenti szöveg! 5 pont
3. Értelmezd a mű címét, vizsgáld a szöveggel való kapcsolatát! 5 pont
4. Bontsd szerkezeti elemekre (töre és toldalékokra) a következő szavakat: *beszélgettünk, fülemmel, kávéházban, reszkető, mondatba*! Nevezd meg a szóelemeket! 5 pont
5. Nevezd meg a következő szavak szófaját: *néhány, rám, ugratom, ez, csapni!* 5 pont
6. Írj ki a szövegből egy-egy minőségjelzős, birtokos jelzős, tárgyas, helyhatározós és módhatározós szószerkezetet! 5 pont
7. Írd meg 10–15 mondatban a halandzsa-nyelvet kitaláló ember monológját a részletben elbeszélte események után! 15 pont

SUBIECTUL al II-lea

(45puncte)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre oldd meg a feladatokat!

Tamási Áron

„Van nekem egy falum. Némelykor, ha lelkemmel burkolom magam körül, úgy tetszik, mintha én építettem volna őt, mikor még Isten szándékában laktam. Máskor meg szülőmnek érzem, aki egy csillagos estén, szomorú-mókás mese után fogant engem” – írja egy vallomásában Tamási Áron. Az anyaváros Székelyudvarhely szomszédságában, Farkaslakán 1897. szeptember 20-án a szilaj Tamási Dénes és a mosolygós arcú Fancsali Márta gyermekeként látta meg a napvilágot. Tizenhárom esztendősen a bal tenyere súlyosan megsebesült, és mint mezei munkára alkalmatlan gyerek kezdhette meg iskoláit Székelyudvarhelyen, majd világháborús katonáskodása után Kolozsváron. Rövid amerikai tartózkodása (1923–25) alatt – a távolban és idegenben – talált rá költői-írói világára, mely egész életművét átszövi. „Megmozdult benne a székely lélek egész folklorisztikus mélysége, a magával hozott és gyermekkorában befogadott hagyomány, a székely humor, kedély, észjárás, a szavak fűzésének s a mondatok építésének esztétikai kedve, legfőképpen pedig népének emberi tartása” – jellemzi Tamási munkásságát Féja Géza, a barát és az első monográfia írója.

A *Bajszerző nagyvilág* (1926) című társadalomrajz, a *Szűzmáriás királyfi* (1928) és a *Czímeresek* (1931) című regényeivel egy időben írta első, klasszikus novelláit. Életművének egyik csúcspontjára 1933–34-ben jutott, mikor megjelent Ábel-trilógiája, máig legnépszerűbb regénye. Drámaírói pályája is ez idő tájt bontakozott ki. Görög klasszikusoktól tanulta, a XX. század avantgárd áramlatait is átszűrve magán, 1932-ben írta „székely népi játékát”, az *Énekes madár* című színművet, melyet a kolozsvári bemutató után a budapesti Nemzeti Színház is műsorára tűzött. A népi mesejáték után új drámával, más formai megoldásokkal és mondanivalóval lepte meg közönségét: a *Tündöklő Jeromos* (1936) az író emberi tartásának, humorának, költői bravúrájának is példája. A háború előtt még két színműve került színpadra: a *Vitéz lélek* (1941) és a *Csalóka szivárvány* (1942), új lehetőségeket mutatva fel a magyar drámairodalomban. A föld és az ég, az ember és a természet misztikus egységéről tervezett regény-trilógiából a *Jégtörő Mátyás* (1935) és a *Ragyog egy csillag* (1939) jelent meg. Tamási Áron ekkor már nemcsak az erdélyi, hanem az egyetemes magyar irodalom elismert és népszerű alkotója. 1939-ben adta ki *Szülőföldem* című művét, mely az Amerikából a falujába hazautazó író vallomása. Ez a könyv nemcsak a szülőföld szeretetéről, hanem a kisebbségi sorban élőkkel való sorsvállalásról is szól. A művet a háború után elhallgatták, második, hasonmás kiadása csak 1986-ban Baselban jelenhetett meg.

Tamási 1926-ban az Erdélyi Helikon alapító tagja. Előbb az Újság, majd az Ellenzék munkatársaként, 1933-tól a Brassói Lapok Tiszta beszéd című sorozatának írójaként az erdélyi kisebbségi állapotok szociografikus bemutatására törekedett. Politikai felfogása a népi írókéhoz állt közel, és az erdélyi történelmi sajátosságok alapján a kisebbségi sors

fénytörésében nézte a szociális kérdéseket. A Vásárhelyi Találkozó (1937) szervezésében és írásos dokumentumainak elkészítésében meghatározó részt vállalt. Addigi publicisztikai írásait a *Virrasztás* (1943) című kötetben gyűjtette össze.

A II. világháború Budapestre sodorta. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja (1934-től), 1945–47 között az országgyűlés tiszteletbeli képviselője, 1948-ban kiszorult az irodalmi életből. Teljesen háttérbe állították. Az enyhülés kezdetét a Nagy Imre-kormánytól kapott Kossuth-díj (1954) jelzi. Megjelent négy éve kiadásra váró önéletrajzi műve, a *Bölcső és bagoly* és történelmi regénye, a *Hazai tükör*.

Két dráma, a *Hegyi patak* (1957) és a *Boldog nyárfalevél* (1960), valamint *Szirom és boly* (1960) című, a Bukovinából áttelepített székelyek sorsáról szóló regénye készült el az utolsó években. Életműsorozata az olvasók szeretete és érdeklődése közepette nagy példányszámban jelent meg az 1960-as években.

1966.május 26-án érte a halál. Testét, kívánságára Farkaslakán, a templom mögötti két cserefa között helyezték örök nyugalomra. Budapesten a XII. kerületi Alkotás utcában elhelyezett emléktáblán arra a magyar íróra emlékszik felirat, „akit Erdély adott a magyar irodalomnak”.

(<https://pim.hu/hu/dia/dia-tagjai/tamasi-aron>)

1. Miért járhatott iskolába tizenhárom éves kora után Tamási Áron? 5 pont
2. Melyik helyszínen élt utoljára Tamási Áron?
 - a. Farkaslaka
 - b. Kolozsvár
 - c. Budapest
 - d. Amerika 5 pont
3. Mi a címe a Tamási leghíresebb műveként számon tartott regénytrilógiának?
4. Melyek IGAZAK és melyek HAMISAK a következő megállapítások közül? Jelöld őket a vizsgalapon!
 - a. A II. világháború előtti időkből 4 sikeres drámát említ a szöveg.
 - b. A természet és ember misztikus egységéről szóló trilógia még a II. világháború előtt megjelent.
 - c. *Szülőföldem* című művét akkor adta ki, amikor Amerikából hazaérkezett.
 - d. A *Szülőföldem* második kiadása jóval később, Svájcban jelent meg.
 - e. Tamási Áront Budapesten, a XII. kerületben temették el. 5 pont
5. Nevezd meg két újságot/folyóiratot, amelyben megjelent legalább egy Tamási-szöveg! 4 pont
6. Állítsd időrendbe Tamási Áron életének eseményeit!
 - a. A Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lesz.
 - b. Kossuth-díjat kap.
 - c. A budapesti Alkotás utcában emléktáblát helyeznek el a tiszteletére.
 - d. Kiszorul a magyar irodalmi életből.
 - e. Megalapítják az Erdélyi Helikont.
 - f. Emléktáblát avatnak az Alkotás utcában. 6 pont
7. Társítsd az alábbi címeket és műfajokat/témákat!

a. <i>Bajszerező nagyvilág</i>	1) önéletrajzi regény
b. <i>Énekes madár</i>	2) a Bukovinából áttelepített székelyek sorsáról
c. <i>Virrasztás</i>	szóló regény
d. <i>Bölcső és bagoly</i>	3) „székely népi játék”
e. <i>Hazai tükör</i>	4) társadalomrajz
f. <i>Szirom és boly</i>	5) történelmi regény
	6) publicisztikai írások gyűjteménye 6 pont

8. Emelj ki két olyan eseményt Tamási Áron életéből, amely bizonyítja, hogy sikeres volt az írói pályán! 4 pont
9. Szeretnéd meglátogatni a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum Tamási-kiállítását? Fejtsd ki válaszodat 4–5 mondatban a szöveg alapján! 5 pont

